

Muziek en ecologie met Hilde Frateur

Alles is klank

Op een zonovergoten herfstnamiddag brengt de snelweg mij naar het Netepaleis in Kessel.

Daar wacht mij een warm onthaal door Hilde Frateur, bezielster van MMM Amazone.

Ik word onmiddellijk ondergedompeld in een wondere wereld waar mens, milieu en natuur hand in hand gaan. Plaats genomen in het ideale biotoop, vlakbij een uitnodigende zwembad, was het maar al te vanzelfsprekend dat dit interview zou gaan over muziek en natuur.



foto: rr

Hilde Frateur: "Het idee van de natuurgeluiden zet mij aan om met de kinderen tijdens stages, workshop te leren luisteren naar de natuurgeluiden uit de omgeving."

Is er een link tussen ecologie en muziek?

Zonder enige twijfel kwam er een enthousiaste "ja". "Het verband tussen muziek en ecologie is heel vanzelfsprekend. Maar de hamvraag is: wat is ecologie? Al te gauw linken we ecologie aan milieu". Voor Hilde gaat het veel verder.

"Ecologie is afkomstig van het Griekse 'oikos' wat 'huishouden' betekent. Ecologie gaat over de wetenschap en de kennis van het huishouden. Het is dus een heel menselijk onderdeel van ons dagelijks bestaan. Het gaat over de verbondenheid van de mens met andere volkeren. Hoe leven wij en hoe leven die andere mensen, wat eten ze, hoe wonen ze? Hoe zit het met het transport, wat groeit in de tuin, wat is onze kledij. Alles kan in het kader van de wijde wereld worden gezien. Het kan zelfs worden doorgetrokken naar economie, geld, macht ... en daar is dan vaak oorlog.

De taal is hier een uiterst belangrijk middel om deel te nemen aan ecologie. Daarom wil ik zingen in de taal van de mensen overal ter wereld. Ik wil zingen over vrede, de dingen die de mensen raken, maar in hun taal. Dat zet de deuren open om overal waar ik kom muziek te maken. Elkaars taal leren begrijpen en de taal-

beleving ervaren is ook al een ecologische beleving.

Het idee van in contact komen met andere culturen is afkomstig uit de verwondering die ik ervoer tijdens de volksdansfestivals in Schoten. De vele soorten muziek, de mooie talen, de andere kledij, die vreemde muziekinstrumenten, spraken me geweldig aan. Het verbaasde me geweldig toen ik voor het eerst besepte dat we allemaal in wezen hetzelfde zijn. De manier waarop is telkens anders. Die verwondering deed mij zoeken en graven naar de inhoud van hun teksten. Ik vind het jammer dat we bij vreemde talen te weinig luisteren naar de tekst. De inhoud is van wezenlijk belang. Dat is ecologisch. Dat is anders dan de vele teksten uit de showbusiness. We hebben te weinig besef van de schoonheid van onze cultuur, taal, ... er is te weinig interesse voor wat we zelf hebben.

Dan merk je dat ook hier mensen over dezelfde thema's zingen. Boudewijn de Groot (met o.a. de verdronken vlinder, de eenzame fietser). Tegelijkertijd steekt er protest in of stelt hij iets aan de kaak (meneer de president). Ik herinner me dat ik bij hem voor de eerste keer hoorde dat iemand natuurgeluiden (onweer) integreert in de muziek. De natuurklank en muziek laten samen spelen is een zo logisch idee.

Het idee van de natuurgeluiden zet mij aan om met de kinderen tijdens stages en workshops te leren luisteren naar de natuurgeluiden uit de omgeving. Helaas horen velen de natuur niet. Als dit leerproces in gang wordt gezet, gaat er voor de kinderen een nieuwe wereld van klank en muziek open. Automatisch is er verwondering. Alles is klank. Dat is een heel natuurlijk proces. Daarom is ook een workshop met kinderen en muziek telkens een heel natuurlijk gegeven. Wat maakt muziek natuurlijk/ecologisch? Klanken zitten overal en zitten dus ook in ons. Tonen, ritmes zijn deel van het leven. Op iets kloppen of aan snaren trekken ...

is puur natuur. Zelf moderne muziek heeft een zware beat ... wat weer refereert naar het etnische. In alles zit ritme: onze hartslag, seizoenen, maanstanden, ademhaling ... Bij muziek komt de natuur altijd voor. Is muziek per definitie natuurlijk? Soms heb je wel dat je muziek voelt passeren en uit de lucht kan plukken. Zo omschreef Wim Claeys het ooit. Nieuwe inspiratie kan komen als je gevuld bent. Dat kan jouw lichaam zijn dat in overeenstemming komt met de inspiratie die je kreeg zodat je in de flow geraakt met de omgeving. Je kan zelf ook ecologisch zijn, door de manier waarop en waarom je musicceert. Als het om business gaat, kan je eerder voorbij gaan aan de ecologie.

Voor mij is het ook echt ecologisch als je geconfronteerd wordt met dagelijkse zaken die fout lopen. In bepaalde streken zijn bv. de fietspaden onbestaand of in erbarmelijke staat. Vele mensen staan er niet meer bij stil of vinden het vanzelfsprekend. Dat maakt me boos. Ook hier gaat het om luisteren naar wat leeft bij de fietsende mensen. Dat moet dan een muzikale vorm krijgen zodat het herkenbaar wordt of zodat de mensen wakker worden geschud.

Het thema 'milieu' is momenteel niet meer hip. Na de milieudoelstellingen van 2015 is de media-aandacht gewijzigd. Je merkt maar al te goed dat er nu minder vraag is om rond die thema's te zingen. Daarvoor wordt geen geld meer vrijgemaakt. De mensen hebben een aantal jaren geleden wel wezenlijke inspanningen gedaan met de bewustmakingscampagne van Nic Balthazar en het Bella Ciao-lied. Toch is het eigenaardig om een melodie te gebruiken waarbij de oorspronkelijke tekst een inriest verhaal is, die dan plots een andere context krijgt. Maar de volksmuziek heeft een traditie om mooie melodieën te recycleren.

Algemeen stel ik vast dat de business niet geïnteresseerd is in de waarheid. De mensen worden te vaak zoetjes in slaap gewiegd

"Bij muziek komt de natuur altijd voor"

Hilde Frateur

met zoete commerciële muziek. De gevolgen van de vlakke, commerciële vorm van samenleving wordt nog altijd weggeduwd. Het water komt hen nog niet aan de lippen. Staan de mensen open om een ecologische boodschap te horen? Haha, het lijkt mij meer tijd om er wat spottends mee te doen. Je kan als kunstenaar veel meegeven zonder dat je belerend bent. Hij mag verwijzingen geven, boodschappen meegeven ... maar je mag het niet te duidelijk zeggen. En misschien moet je toch eens durven choqueren.

Tegenwoordig lijkt de vluchtelingencrisis een veel belangrijker thema.

Het vluchten op zich is al erg. Dan komen die mensen hier aan, op een totaal vreemde plaats, waar weinig linken zijn naar hun 'huishouden'. Die ongelijkheid leidt tot grote problemen. Bij deze vluchtende mensen is hun diploma het enige dat ze van hun huishouden kunnen meenemen. Al hun zijn en kunnen zit in dat ene documentje vervat. Dat is het enige waarmee ze kunnen tonen wat ze waard zijn".

Is er een link tussen volksmuziek en ecologie?

"In de volksmuziek wordt vooral gespeeld op instrumenten die met natuurlijke materialen, ambachtelijke technieken en met oog voor kunst zijn vervaardigd. Bij heel wat andere muziekgenres is de waarde van de originele klank van een instrument minder van belang. De klankvorming wordt beïnvloed door elektronica. In de volksmuziek is de waarde van het materiaal van groot belang om de uiteindelijke klank van het instrumenten na te streven. Hier moeten we bijvoorbeeld de mensen van 't Klikske dankbaar voor zijn. Zij hebben destijds zeer sterk de klemtoon gelegd op de manier waarop we vanuit een ecologisch idee kunnen muziek maken. Afstand nemen van het commerciële is soms een goede zaak. Dan kunnen we vaak meer creativiteit gebruiken om instrumenten te herstellen of te bouwen. Daarom moeten we meer aandacht en ruimte kunnen geven aan instrumentenbouwers. Ze zijn een belangrijke schakel in het ecologisch proces van muziek.

Ik stel vast dat in meer arme streken of op andere continenten de drang naar overleven groter is. Daarom is het levensnoodzakelijk dat mensen hun creativiteit gebruiken. Die behoefte bestaat hier nog te weinig. Ook al lijkt hun muziek soms primitiever, het is dan ook weer meer geënt op de mogelijkheden die zij binnen hun huishouden hebben. En dat maakt het weer puur".

Dirk Fraeyman



foto © Bart Verbeke

Hak S Piet

Tijdens de S
ziek in Gooik
beginners e
voor hakkeb
enige gelege
leren bespe
Muziekmoza
vanaf januar
sus beginner
georganisee
zaterdagvo
worden door

Op volgende
zaterdag 14
11 en 25 febr
25 maart 20
voor beginne
gevoerde be
(vanaf 5 deels
De cursus vir
vzw, Wijngaar

Voorwaarde
ken in kwint
menten besch